

# Projekt zakona o osnovnim školama.

Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca

Ministarstvo Prosvete

ONBr. 26669.

16. Maja 1925. godine.

## PREDSEDNIŠTVO NARODNE SKUPŠTINE.

Na osnovu čl. 133. Ustava i ovlašćenja datog mi Uzakom Nj. V. Kralja od 16. maja o. g. ONBr. 26669. koji prilaže pod :/1. u overenom prepisu, čast mi je u prilogu od :/2. dostaviti Predsedništvu Projekt Zakona o osnovnim školama u 350 štampanih primeraka s molbom, da ga Predsedništvo iznese na rešavanje pred Narodnu Skupštinu.

Pošto je ovde slučaj izjednačenja zakonodavstva, čast mi je moliti da se predlog ovog Zakona resi po kraćem postupku predviđenom u čl. 133. Ustava.

Obrazloženje za ovaj zakonski predlog daču usmeno prilikom njegovog pretresa u Zakonodavnom Odboru.

Ministar Prosvete,

Sv. Pribićević, s. r.

MJ

## ALEKSANDAR I.

PO MILOSTI BOŽJOJ I VOLJI NARODNOJ  
KRALJ, SRBA, HRVATA I SLOVENACA.

Na predlog Našeg Ministra Prosvete i po saslušanju Našeg Ministra Saveta, a na osnovu čl. 133. Ustava, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuju se Naš Ministar Prosvete da može Narodnoj Skupštini, sazvanoj u redovan saziv 7. marta ove godine, podneti na rešavanje Projekt Zakona o osnovnim školama.

Naš ministar Prosvete neka izvrši ovaj ukaz, 16. maja 1925. godine - ALEKSANDAR s. r.

Beograd.

Ministar Prosvete,  
Sv. Pribićević, s. r.

## Projekt zakona o osnovnim školama.

### I. Opšte odredbe.

Član 1. Narodnoj osnovnoj školi zadatak je da vaspitanjem omiljene u duhu nacionalnog i državnog jedinstva i verske trpežnosti, širi Prosvetu i daje opštu osnovu za moralan i praktičan život i dalje usavršavanje.

Član 2. Osnovna nastava je državna, besplatna, opšta i obavezna u celoj Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, a u granicama, predviđenim ovim Zakonom.

Član 3. Država se stara o otvaranju škola po odredbama ovog Zakona.

Član 4. Država sprema, postavlja i piača sve nastavnike osnovnih škola.

Član 5. Svaki roditelj ili staralac obavezan je da svojem detetu da osnovno vaspitanje, sem slučajeva koje je ovaj Zakon predveo.

Član 6. Svaki roditelj ili staralac ima prava upisati svoje dece u jednu od osnovnih škola, prema odredbama ovoga Zakona.

Član 7. Učenici ne plaćaju ni upisnинu, ni školarinu, niti kakve druge takse za nastavu, ma školu pohodili i van svoga mesta.

### II. Osnovne škole i trajanje nastave u njima.

Član 8. Osnovnoj školi pripadaju i drugi zavodi, kao zabavišta i pripremni razredi, i ustanove koje olakšavaju socijalne i ekonomске pogode za napredak škole, ili služe narodnom prosvetovanju uposte, kao i škole, za abnormalnu i nerazvijenu decu.

Član 9. Zabavište pohode muška i ženska deca od navršene četvrt do navršene šeste godine. Pohodenje zabavišta nije obavezno.

U zabavištu se ne sme izvoditi nikakva nastava propisana za redovne razrede osnovne škole.

Član 10. Državna se zabavišta mogu otvoriti u onim mestima, gde se upiše najmanje tridesetorice dece.

Član 11. Škole za nenormalnu i nerazvijenu decu pohode ona deca, za koju se lekarski dokaze da su nesposobna da prate nastavu u osnovnoj školi (slepa, gluva, nema, umno nerazvijena i t. d.).

Obaveznost nastave za ovu decu kreće se u granicama mogućnosti.

Organizovanje ovih škola, kao i uređenje i trajanje nastave u njima, uređice se posebnim pravilima, koja propiše Ministar Prosvete po saslušanju Glavnog Prosvetnog Saveta.

Član 12. Škole za nenormalnu i nerazvijenu decu otvara Ministar Prosvete o državnom trošku u pojedinim oblastima ili naročitim klimatskim mestima, koja označi Ministarstvo Narodnog Zdravlja.

Ove su škole internatski uredene.

Član 13. U cilju prosvetovanja seoske žene, domaćice i privrednice, prema zahtevima savremene privredne kulture, Ministarstvo Prosvete otvara stalne škole i povremene kurseve za seoske domaćice. Organizovanje ovih škola i kurseve uređice se posebnim pravilima, koja će propisati Ministar Prosvete.

Član 14. Tečajevje za odrasle nepismene (analfabete) pohodice sva odrasla lica ispod 20 godina, koja ma iz kojih razloga nisu u svoje vreme srpska osnovna škola i nisu pismena, a mogu ih pohoditi i stariji od 20 godina.

Ove tečajevje otvara Ministar Prosvete u pojedinim mestima u školskim zgradama, ili u kasarnama, po sporazumu s Ministrom Vojnин.

Koliko će trajati učenje u njima, propisće Ministar Prosvete.

Član 15. Osnovnu školu pohode obavezno sva sposobna muška i ženska deca između 6. i 14. godine.

Član 16. Učenje u osnovnoj školi traje:

1. U varošima i varošicama 8 godina, za svu onu decu koja po svršetku IV. razreda ne nastave svoje školovanje u građanskoj, srednjoj ili stručnoj školi.

2. Isto toliko traje školovanje u onim mestima, gde se za to izjasni školski odbor, a gde ujedno postoje uslovi u zgradama, nastavnicima i ostalim potrebama.

3. U mestima, gde još nema uslova za izvođenje osnovnog školanja, nastava traje 6 godina.

4. U mestima, gde ne postoje potrebiti uslovi ni za šestogodišnje redovno školanje, nastava će se izvoditi u V. i VI. razredu samo u vremenu od 1. novembra do 31. marta.

Član 17. U prva četiri razreda osnovnih škola nastava je svuda jednolika.

Ona je podešena tako, da učenicima daje potrebnu prethodnu spremu za starije razrede osnovne škole ili za stupanje u niže stručne, građanske i srednje škole. Ko prede u koju od ovih škola, mora je svršiti; u protivnom, ima se vratiti u osnovnu školu da je dovrši.

Član 18. U starijim razredima nastava se mora podešavati prema mesnim prilikama i potrebama života. Ona će u seoskim školama razvijati smisao i ljubav za poljoprivredu, a po varošima za trgovinu i занate.

Član 19. U onim školama gde govorni jezik mesnoga stanovništva nije istovetan sa službenim jezikom Kraljevine, mogu se uz osnovnu školu otvoriti i pripremljeni razredi.

Član 20. Kad u jednom mestu nema dovoljno dece ili nastavnika za starije razrede, Oblasna Prosvetna Vlast može, po predlogu sreskog školskog nadzornika, sastaviti decu iz više susednih škola.

### III. Obrazovanje školskih opština, podizanje školskih zgrada i Izdržavanje osnovnih škola.

Član 21. Radi lakše i potpunije primene odredba ovoga Zakona, naselja se grupišu u Školske Opštine.

Svakog naselje mora biti u sastavu jedne ma koje školske opštine.

Jedna školska opština može obuhvatiti jedno ili više naseljenih mesta (seli i zaselaka).

Član 22. Svako mesto koje ima jednu ili više škole, kao i više seli iste Političke Opštine, koja imaju jednu školu, čine jednu školsku opštinsku. Svaka školska opština ima svoj školski Odbor.

Član 23. Država je dužna otvoriti školu u svakom mestu, gde ima najmanje tridesetoro za školu dorasle dece.

Gde je manji broj dece, ili u krajevima gde je naselje raštrkano, radiće po mogućstvu putnički učitelji, i otvorice se ambulantne škole ili školske stanice, po pravilima, koja propiše Ministar Prosvete.

Član 24. Seoska škola zove se po selu u kome se nalazi, a gradske se razlikuju po svojim zasebnim imenima.

Član 25. Politička opština mora dati potrebno zemljiste za školu, školsko dvorište i u njemu studenijski i zemljiste za školski vrt, i podižeći propisnu školsku zgradu sa svima potrebnim određenjima i učiteljskim stanovima; sem toga dužna je opština osigurati potreban ogrev i osvetlenje školskih lokalâ i nastavničkih stanova, kad ih nastavnici dobivaju u naturi.

Isto tako u svaku školu treba podići dvoranu za svečanosti, koja će služiti i za sobnu gimnastiku, a uz to i potrebne kancelarije.

Član 26. Svaki roditelj ili staralac obavezan je da svojem detetu da osnovno vaspitanje, sem slučajeva koje je ovaj Zakon predveo.

Član 27. Školske godine redovno traje od 1. septembra do 28. juna.

U toku školske godine radi se u školi svakoga dana sem jednoga celoga ili dva pola dana u sedmici, državnih praznika, dana seoske zavetine i velikih narodnih i crkvenih praznika, koje odredi Ministar Prosvete.

No, s pogledom na praktične potrebe, Oblasna Prosvetna Vlast može, naročito u višim razredima, i van ovoga vremena odobriti prekid nastave do petnaest dana, radi poljskih radova.

Član 28. Školske godine radi se u školi svakoga dana sem jednoga celoga ili dva pola dana u sedmici, državnih praznika, dana seoske zavetine i velikih narodnih i crkvenih praznika, koje odredi Ministar Prosvete.

Član 29. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 30. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 31. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 32. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 33. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 34. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 35. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 36. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 37. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 38. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 39. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 40. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 41. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 42. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 43. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovanju koje će sastaviti školski upravitelj u smislu propisa školskih vlasti.

Član 44. Školske godine dužne do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor za pisanje i čitanje za sve učenike svoga školskog područja, po trebovan

Za privremenog učitelja ili učiteljicu osnovne škole može se postaviti ono lice, koje je svršilo državnu Učiteljsku Školu i položilo učiteljski ispit zrelosti.

Za stalnog učitelja ili učiteljicu osnovne škole postavlja se onaj privremen učitelj ili učiteljica, koji je položio praktičan učiteljski ispit i proveo u službi 3 godine.

Član 60. Pomoći učitelji i učiteljice, koji su uspešno radili u školi najmanje dve godine, mogu postati privremeni, ačko polože u Učiteljskoj Školi učiteljski ispit zrelosti.

Član 61. U nižim razredima mogu se postavljati i učitelji i učiteljice, a u starijim razredima, po mogućnosti, učitelji za muška, a učiteljice za ženska odjeljena.

U zavrsu se redovno postavljaju učiteljice i za mušku i za žensku decu. Odredba prava stava izvodiće se potpuno, kad se dobije potreban broj učitelja i učiteljica.

Član 62. Za pojedine stručne predmete, a naročito u starijim razredima, mogu se postavljati stručno obrazovana lica, kao honorarni nastavnici.

Njihova spremna i nagrada ne potpadaju pod odredbe ovoga Zakona.

Isto to važi i za nastavnike nauka o veri.

Član 63. Sve učitelje i učiteljice postavlja Ministar Prosvete po odredbama ovoga Zakona.

## 2. Dužnosti nastavnika.

Član 64. Svaki nastavnik i nastavnica, ma koje vrste, mora pri stupanju u državnu službu položiti zakletvu ove sadržine:

„Ja (ime i prezime), stupajući u nastavničku službu, zaklinjem se Svemoću Bogom, da će Kralju (ime) biti veran, da će se Ustava svesno pridržavati, da će se zakonima, zakonitim naredbama vlasti pokoravati, i da će svoje nastavničke dužnosti revnosno i tačno vršiti. Tako mi Bog pomogao.“

Zakletvu vrši pretpostavljeni školski nadzornik.

Član 65. Svi državni nastavnici dužni su uredno dolaziti u školu, vaspitavati decu po pedagoškim načelima i predavati sve nastavne predmete po propisanim programima i didaktičkim pravilima, u duhu odredaba čl. 1. ovoga Zakona.

Nastavnik mora držati onoliko časova, koliko ih je za dotični razred, odnosno odjeljenje propisano.

Član 66. Nastavnici su dužni uredno voditi razredne ili školske upisnice i sve ostale knjige, koje Ministar Prosvete propise.

Član 67. Nastavnici su dužni obraćati podjednako pažnju na sve učenike, bez razlike, i očnjivati ih, i po uspehu i po vladanju, pravilno i nepričrasno.

Član 68. Nastavnici su dužni u dane, koje odredi Ministar Prosvete, voditi decu na službu Božju.

Član 69. Nastavnici su dužni izveštavati učenike roditelje ili staraca i upravitelje škole o učeničkom izostajanju od škole, ako roditelji ili staraci ne bi sami opravdali izostanke u roku od pet dana (prema čl. 46. i 51. ovoga Zakona) ili ako ne bi blagovremeno izvestili da dete boluje.

Član 70. Nastavnici su dužni pri primanju razreda ili škole, primiti i sve školske stvari: učila, arhiv, knjižnicu, upisnicu i sve ostalo što dočinju razred ili školi pripada, i sve to čuvati u razredu u ispravnom stanju do predaje.

Za sve stvari nastavnici potpisuju inventar, ili izdaje revers, i materijalno je za njih odgovoran.

Član 71. Svi nastavnici dužni su po upraviteljevu rasporedu i naredjenju, zamjenjivati obazole i odsutne nastavnike.

Zamenjivanje je besplatno, ako nije duže od trideset dana godišnje, s prekidima ili bez prekida, a da višak preko trideset dana, nastavnik ima prava na nagradu po propisima o honorarima koje država plaća.

Član 72. Svi nastavnici moraju se vladati u službi, u društvu i u privatnom životu onako, kako dolikuje obrazovanim ljudima i vaspitačima omladine i naroda.

Član 73. Ako škola ima propisan stan za nastavnika, nastavnik je dužan sedeti u njemu i održavati stan u redu.

Iz školskog budžeta vršiće se samo opravljane prepravke i veće popravke, i to po sporazumu sa školskim mesnim odborom.

Član 74. Svi su nastavnici dužni sudelovati u radu nastavničkih i roditeljskih veća, koja se sastaju radi pretresanja školskih pitanja.

Član 75. Nastavnici su dužni sudelovati o trošku školskog fonda ili Države, u školskim izletima i svečanostima, koje se priređuju radi vaspitanja dece i naroda.

Član 76. Nastavnici moraju, kad se pozovu, pohoditi u državnom trošku sve naučne i praktične učiteljske tečajeve i predavanja, koja se priređuju radi upoznavanja s naučnim nošnjama, ili radi postizavanja jednoobraznosti u nastavi.

Član 77. Svi nastavnici treba da pomažu, svaki rad van škole, koji se preduzima radi prosvetljivanja širih krugova, u duhu ovoga Zakona. U budžet Ministarstva Prosvete unosiće se svake godine potrebne sume za nagradu onim nastavnicima koji rade na narodnom prosvetljivanju van škole.

Član 78. Ako je nastavnik za vreme školanja uživao državnu pomoć, ne može mu se uvažiti ostavka niti dopustiti prelaz u drugu državnu službu, dok kao nastavnik ne odluči davan put onoliko vremena, koliko mu je pomoć primio.

Izuzimaju se samo oni, za koje lekarska komisija utvrdi da su tako obojeli, da bi dalji rad u školi bio opasan bilo po njih, bilo po učenicu.

Član 79. Svaki izostanak od dužnosti, nastavnik je dužan blagovremeno i potpuno opravdati, na način koji bude propisan.

Član 80. Ako nastavnik bez prethodnoga nadležnoga odobrenja, ili bez dovoljnog opravdanja, izostane od dužnosti, kazniće se po propisima ovoga Zakona.

## 3. Prava nastavnika.

Član 81. Svi nastavnici državnih osnovnih škola imaju položaj i prava državnih činovnika po Zakonom o činovnicima građanskog reda, u koliko ovim Zakonom nije drukče naređeno.

Član 82. Kad stalni učitelj, učiteljica ili zavavila napuni 32 godine državne službe, ima prava na onoliku penziju, kolika mu je bila poslednja godišnja plata.

Po navršenoj 32. godini službe mogu se oni staviti u penziju. Ali, ako su zdravi i za rad u školi ili prosvetnoj administrativnoj službi sposobni, mogu se zadržati i dalje u službi po pristanku i potrebi.

Član 83. Po navršetku najvišeg stepena osnovne plate, učitelju, učiteljici ili zavavilji pripada (po čl. 31. činovničkog zakona) za sve vreme daljeg službovanja njihova najviša plata uvećana sa 15%, koja se uračunava u penziju, računajući ratne godine službe dvostruko (čl. 137. činovničkog zakona).

Član 84. Oni učitelji i učiteljice koji služe u državnim ili državom priznatim humanim ustanovama, za koje je potrebna naročita učiteljska spremna, imaju platu i sva ostala prava po ovom Zakonu.

Član 85. Učiteljima koji rade u školama za nenormalnu i nerazvijenu decu, kao i u drugim stručnim zavodima, te imaju pored redovne i načinu stručnu spremu, povećavaju se redovne primadžnosti, sem dodatka na decu, za 10% (čl. 7. čin. zakona).

Oni nastavnici, koji svrše višu stručnu školu sa završnim ispitom, raspoređuju se prema njihovim kvalifikacijama.

Njihove kvalifikacije ocenjuje Glavni Prosvetni Savet, a postavlja ih po stečaju i nadzriva Ministar Prosvete.

Član 86. Kad nastavnik napuni šest godina stalne i uspešne državne učiteljske službe, dobija pravo da se utvrdi za neprekognost nastavnika u jednom mestu, po stečaju i po propisima ovoga Zakona (član 58. ovoga Zakona).

Član 87. Stalni nastavnici i nastavnice, koji stečaju dobitu jedno mesto, mogu se premestiti u drugo samo:

1. po njihovoj molbi, ili pismenom pristanku;

2. po službenoj potrebi, kad se njihovo odjeljenje zatvori zbog nedovoljnog broja učenika; u ovom slučaju nastavnik će dobiti po mogućstvu mesto koje odgovara onom gde je bio;

3. po kazni, ako je krivica isledena i dokazana;

4. ako dobije tri puta ocenu „dovoljno“ ili dva puta ocenu „nedovoljno“.

Član 88. Kad se državni učitelj ili učiteljica premesti u drugo mesto po službenoj potrebi, ima pravo na naknadu putnih službenih troškova iz državne kase, kao i drugi državni činovnici.

Član 89. Svaki nastavnik ima svoje odjeljenje sa jednim ili najviše četiri razreda.

Odjeljenje s jednim razredom ne može imati više od 60, a sa više razreda više od 50 učenika. Kad broj učenika bude veći, odjeljenje se mora deliti.

Član 90. Svaki državni nastavnik i nastavnica, sem plati i drugih prihoda po ovom Zakonu, ima prava i na besplatni stan i ogrev koji mu daje politička opština iz redovnog školskog budžeta (čl. 25. ovoga Zakona).

Stan je propisan kad je suv i dobro osvetljen i kad ima dve do tri sobe  $4 \times 5 \times 3$  metra, kuhinju  $4 \times 3 \times 3$  metara, podrum, odjeljenje za ostavu i staje za domaćinske potrebe.

U ogrev se računa 20 kub. metara drva, ili odgovarajuća količina uglja i drugoga goriva koje se u mesteru upotrebljava.

Alli, ne mogu imati dva posebna stana, niti dve stanarine, niti dva ogreva: muž i žena u jednom mestu; neženjen sin, neudata kćer sa svojim roditeljima kad žive zajedno; dve neudate sestre, dva brata ili sestra kad stanuju zajedno.

Isto tako nema prava na stan ili stanarinu i ogrev, ni učiteljica udata za lice koje ima stan ili stanarinu, ako su oboje u jednom mestu.

Član 91. Kad nastavnik postane nesposoban za dalji rad u školi, može po predlogu lekarske komisije i po odobrenju Ministra Prosvete, preći u drugu državnu službu.

U tom slučaju, sve priznate godine učiteljske službe računaće mu se kao u kazne.

Član 92. Kad činovnik drugog zvanja, koji ima propisane kvalifikacije i učiteljsku spremu, pređe u učiteljsku službu, računaće mu se sve priznate godine kao da ih je proveo u učiteljskoj službi. No on ne može imati veću platu od one, koju bi imao, da je bio učitelj.

Ne može se prevesti u učiteljsku službu činovnik:

a) stariji od 30 godina, ako pre toga nije bio učitelj;

b) koji je bio učitelj, ali je imao prekid duž od deset godina;

c) koji bi zajedno s prekidom imao više od 32 godine službe;

d) koji je zbog nepodobnosti za učiteljsku službu, već jednom ukljen iz učiteljske službe i učiteljskog reda.

Član 93. Kad nastavnik ili nastavnica ne želi dalje da služi, ima pravo da da ostavku na državnu službu, sem kad stoji prema Državi u obavezi kao predašnji blagodejanac ili kao pitorac, ili inače po kakvom specijalnom ugovoru.

Ostavka će se uvažiti u roku od šest nedelja.

## 4. Kazne.

Član 94. Nastavnik koji se ogreši o svoje dužnosti, biće kažnjiven prema odredbama ovoga Zakona.

Član 95. Sve nastavničke krivice, školske prirode, izvjeđaju samo školske vlasti po naredjenju Ministra Prosvete, ili po zvančnoj dužnosti.

Za izviđanje i rešavanja krivica po ovome Zakonu propisaće Ministar Prosvete posebne pravilnik.

Član 96. Nastavnik se može kazniti:

1. za nevršenje ili neuredno ili nemarljivo vršenje svojih dužnosti po ovom Zakonu;

2. za zloupotrebu u službi;

3. za neposlušnost prema zakonitim naredbama pretpostavljenih vlasti;

4. za nečovečno postupanje s decom;

5. za nemoralno i nepristojno vladanje, koje ponizava i ubija ugled nastavnika i nastavničkog reda;

6. za ispoljavanje načela protiv postojeće državne forme, ili načela protiv pravne promene državnog poretku (čl. 4. Zakona o činovnicima).

Član 97. Nastavnik se može kazniti:

1. opomenom;

2. ukorom;

3. platom od 3–15 dana;

4. premeštanjem u drugo mesto — bez prava na naknadu službenih troškova;

5. penzionisanjem i

6. otpuštanjem iz državne službe.

Sve kazne koje postaju izvršne, upisuju se u nastavnički „Službeni List“ s kratkim napomenama o vrsti krivice za koju je kazna izrečena.

Kazne pod 1., 2. i 3. zastavljaju u roku od 3 godine, ako za to vreme dotočan nastavnik ne bude kažnjen.

Član 98. Nastavnika može kazniti:

Školski Upravitelj opomenom i ukorom;

Sreski Školski Nadzornik opomenom, ukorom i trodnevnom platom;

Oblasna Prosvetna Vlast opomenom, ukorom i platom do petnaest dana, a

Ministar Prosvete svim propisanim kaznama.

Protiv kazni koje izriče Školski Upravitelj, nastavnici se mogu žaliti Školskom Nadzorniku, a protiv svih ostal

6. da odobrava odsustvo prema potrebi sreškim školskim nadzornicima u toku jedne školske godine do 5 dan;

7. da raspravlja i rešava sporove između nastavnika i školskih nadzornika, školskih odbora i sreskih nadzornika;

8. da isleđuje krivice sreskih školskih nadzornika, upravitelja, mesnih školskih odbora, i da predlaže kazne;

9. da po žalbi nastavnika predlaže ponovan pregled rada i uspeha u nekom odjeljenju (čl. 113. ovoga Zakona);

10. da po predlogu sreskog školskog nadzornika rešava o vanrednom upisu učenika-ca u školama svoga područja, kao i o privatnom polaganju ispit u izuzetnim slučajevima;

11. da sprovodi sa svojim mišljenjem prosvetnom inspektoru sve molbe nastavnika i sreskih školskih nadzornika za duže odsustvo ili bočovanje;

12. da prema izveštaju školskog lekara i sreskog školskog nadzornika predlaže prekid rada u školi, zbog zaraze ili kakve druge potrebe. O svemu tome vodi tačnu evidenciju;

13. da prema izveštaju sreskog školskog nadzornika predlaže zavodenje poludnevne nastave, gde to neophodna potreba zahteva;

14. da sa školskim lekarima i sa sreskim školskim nadzornicima preduzme sve što je potrebno za popravku zdravstvenih prilika, od kojih zavisi napredak škole i nastave;

15. da prikuplja i sređuje statističke podatke nastavnika i učenika škola i svih drugih prosvetnih ustanova iz svoje oblasti;

16. da podnosi prosvetnom inspektoru dva puta godišnje opširan izveštaj za kojega će se videti život i kretanje škole i celokupne osnovne nastave i oblasti;

17. da podnosi inspektoru potrebne preduzeće po onome što bi trebalo u oblasti uraditi za unapređenje nastave i prosvete;

18. da predlaže prosvetnom inspektoru pri-ređivanje tečajeva za usavršavanje učitelja i upoznavanje sa nastavnim i naučnim novinama;

19. da sa oblasnim školskim odborom saraduje u svemu za napredak nastave i prosvete u svojoj oblasti i da aktivno učestvuje u radu na narodnom prosvetovanju.

Član 128. Obalsni školski nadzornici imaju položaj i platu prema školskim kvalifikacijama i odredbama Zakona o činovnicima i državnim službenicima gradanskog reda.

Član 129. Kad obalsni nadzornici putuju službenim poslom, imaju pravo na dnevnicu i poputnini prema odredbama činovničkog zakona.

Član 130. U pogledu godina za penziju vrede za obalsne školske nadzornike isti propisi, kao i za nastavnike osnovnih škola.

Član 131. Radi otpravljanja poslova Obala Prosvetna Vlast mora imati i potreban broj nizeg osoblja iz prosvetne struke. Za ovu službu prvenstveno će se upotrebljavati oni nastavnici koji su, po lekarskom mišljenju, onesposobljeni za rad u razredu.

### 3. Sreske prosvetne vlasti.

Član 132. Radi stalnoga stručnoga i instruktivnoga nadzora, Ministar Prosvete postavlja u svakom srežu, ili za 1 i više srežova, po jednoga sreskoga školskoga nadzornika.

U delokrug jednog nadzornika računa se 50 do 80 nastavnika odnosno školskih odjeljenja, što zavisi od terenskih i saobraćajnih prilika.

Prema tome, u srežovima u kojima ima više od 80 odjeljenja, može biti po dva i više sreskih školskih nadzornika.

Kancelarija sreskog školskog nadzornika mora biti u zgradi Sreske Uprave.

Član 133. Za stalnog sreskog školskog nadzornika može se postaviti onaj, koji je svršio niži tečaj Više Pedagoške Škole u zemlji ili na strani, ili prema dosadašnjim propisima položio ispit za nastavnika gradanskih škola, bio 8 godina nastavnika u osnovnoj ili gradanskoj školi, i ocenjivan odličnim ili bar vrlo dobrim ocenama.

U nedostaku ovakih kandidata, Ministar Prosvete može postaviti i onoga učitelja, koji je redovno svršio Učiteljsku Školu, radio u osnovnoj školi s odličnim ili vrlo dobrom uspehom najmanje 15 godina i položio nadzornički ispit, po pravilima, koje će propisati Ministar Prosvete.

Član 134. Dužnosti su sreskog školskog nadzornika:

1. da početkom svake školske godine pregleđi i odobrava raspored nastavnog gradiva za rad u pojedinih školama-razredima.

Upravitelji škola sa svojim nastavnicičkim većem posebno za svaki razred, dužni su izraditi taj raspored i u određenom roku podneti na pregleđ i odobrenje.

2. Da dva puta u godini pohodi i dobro upozna prilike svake škole i ostalih nižih vaspitnih zavoda u svome srežu, i uklanja smetnje školskog radu. Da prema potrebi poučava nastavnike u praktičnom školskom radu i da se stara o njihovom usavršavanju.

Da prilikom pregleda škola i rada drži sam ili sporazumno sa nastavnicima ugledna predavanja, na kojima učestvuju svi nastavnici;

3. da nadgleda službeni rad upravitelja i nastavnicičkih veća, rad mesnih školskih odbora, i da o ovom poslednjem izveštava Prosvetno Odeljenje. Da overava sve školske inventare i knjige školske administracije;

4. da saziva sreski učiteljski zbor, utvrđuje njegov dnevni red i da rukovodi tokom njegovog rada;

5. da se brane o otvaranju novih razreda i odjeljenja, otvaranju novih škola, i da učestvuje pri izboru mesta za podizanje školske zgrade kao i pri pregledu privatnih zgrada, koje privatna lica nude za školu;

6. da objavljuje školske zakone i naredbe preko upravitelja i drugih školskih vlasti;

7. da ocenjuje rad i vladanje nastavnika, da isleđuje njihove krivice i da ih kažnjava u krugu svoje nadležnosti, a da krivice, čije rešenje ne spada u njegovu nadležnost, dostavi starijim školskim vlastima preko oblasnog školskog nadzornika. Da prima žalbe o izrečenoj kazni i dostavlja preko oblasnog školskog nadzornika starijim vlastima na odluku;

8. da izviđa sukobe između nastavnika i mesnih školskih odbora, da izravnava sporove između njih, a u slučaju neuspeha dostavlja ih Obalsnoj Prosvetnoj Vlasti;

9. da kažnjava predstnike i članove mesnih školskih odbora za nevršenje dužnosti prema zakonim propisima;

10. da predlaže prekid nastave u vanrednim prilikama;

11. da se stara o popunjavanju praznih učiteljskih mesta i da određuje nastavnike kao zamjenike bolesnim nastavnicima. Sporazumno s oblasnim školskim nadzornikom stara se za zamenu, ako je ona potrebna za duže vreme;

12. da nastavnicima u toku školske godine daje odsustvo do 3 dana, a molbe za duže odsustvo sprovodi Obalsnoj Prosvetnoj Vlasti sa svojim mišljenjem;

13. da vodi statistiku svih škola, odjeljenja, nastavnika i učenika u svome srežu;

14. da pod ličnom odgovornošću pazi da se samo odobrene školske knjige upotrebljavaju u školama i da se za školske knjiznice nabavljaju po budžetu one knjige koje Ministarstvo Prosvete preporuči;

15. da odlučuje o upisivanju učenika-ca;

16. da učestvuje u radu nadzorničkog veća;

17. da podnosi Obalsnoj Prosvetnoj Vlasti polugodišnji izveštaj o stanju škola u svome srežu, i da čini potrebne korake za popravku toga stanja;

18. da vodi prepisku sa svima školskim i drugim vlastima, i da posreduje u prepiscu između upravitelja osnovne škole i viših prosvetnih vlasti;

19. da vrši poslove koje mu zakon određuje, izvršuje naredbe viših školskih vlasti, i u svome radu upravlja se u svemu po uputstvima koje propisuje Ministarstvo Prosvete o nadzoru škola;

20. da na kraju školske godine ocenjuje nastavnike po odredbama ovoga Zakona;

21. da predlaže Obalsnoj Prosvetnoj Vlasti u kojim mestima treba otvoriti školu za nenormalnu i nerazvijenu decu;

22. da se nastavnicima potpomaže rad na narodnom prosvetovanju;

23. da pazi da svih školskih odbora blagovremeno sastave budžet za izdržavanje škole, i da ga podnese nadležnoj vlasti na odobrenje.

Član 135. Sreski školski nadzornici imaju položaj i platu prema školskim kvalifikacijama i odredbama Zakona o činovnicima gradanskog reda.

Član 136. Kad sreski školski nadzornici putuju službenim poslom, imaju pravo na dnevnicu i poputnini prema odredbama Zakona o činovnicima i državnim službenicima gradanskog reda.

Član 137. U pogledu godina za penziju, vrede za sreske školske nadzornike isti propisi kao i za nastavnike osnovne škole.

Član 138. Radi otpravljanja poslova školski nadzornik mora imati i jednoga pisara, po mogućstvu iz prosvetne struke.

Za pisare se mogu odrediti i oni nastavnici, koji po mišljenju lekarske komisije moraju napustiti rad u školi zbog slabog zdravlja.

U ovom slučaju, nastavnici, koji nemaju 10 godina stalne učiteljske službe, prevode se u administrativnu struku po Zakonu o činovnicima gradanskog reda; a nastavnici preko 10 godina stalne službe, zadražavaju sva učiteljska prava, sem stanarine ili službenog stana i ogreva.

### 4. Školske Uprave.

Član 139. Svaka zasebna osnovna škola sa zavabištem, prizemnim razredima i drugim ustanovama, koje su s njom u neposrednoj vezi, mora imati svoga upravitelja ili upraviteljicu, koje postavlja Ministar Prosvete; oni upravljaju školom i vode neposredan nadzor nad njom.

Član 140. Kad je u školi samo jedan nastavnik, on vrši i upraviteljsku dužnost.

Kad je u školi više nastavnika Ministar Prosvete postavlja jednog između njih za upravitelja ili upraviteljicu.

Upraviteljice se postavljaju u odvojenim ženskim školama.

U mešovitim školama, upravitelj može biti i učiteljica.

Član 141. Dužnosti su školskoga upravitelja:

1. da upravlja školom i da vodi neposredno nadzor nad nastavom, vaspitanjem i redom;

2. da uđovi u dužnost i razrešava nastavnike, i da im saopštava naredbe školskih i drugih nadležnih vlasti, koje se njih tiču, i da se stara o njihovom izvršenju;

3. da pazi da svi nastavnici dolaze uredno na dužnost i da se u radu pridržavaju propisanih nastavnih programa i upustava;

4. da pazi da se u školi upotrebljavaju samo odobreni udžbenici;

5. da pazi da se učenici na vreme ocenjuju i da se ocene upisuju u razrednu upisnicu;

6. da pazi na rad i ponašanje nastavnika, i prema potrebi da ih opominje na ispunjavanje dužnosti prema odredbama ovoga Zakona;

7. da izveštava školskoga nadzornika o neuređnim i nesavremenim nastavnicima i o njihovim krivicama;

8. da određuje zamenu obolelim ili odsutnim nastavnicima, ili da ih sam zamjenjuje ako nema svoga razreda, i da o tom izveštava školskog nadzornika;

9. da u slučaju preke potrebe daje nastavnicima do tri dana odsustvu, i da o tome izveštava školskog nadzornika;

10. da pazi da se na vreme izvrši upis i pregled učenika, i da vodi računa o onima koji su prešli u druge škole;

11. da pazi da učenici uredno pohode školu, i da na vreme, preko školskog odbora, izveštava roditelje (starace) i školskoga nadzornika o nepravdanim učeničkim izostancima;

12. da saziva nastavnicička veća i da rukovodi njihovim radom;

13. da pazi da se održava u dobrom stanju školska zgrada i sva školska imovina, za šta je zajedno sa školskim odborom i materijalno odgovoran;

14. da blagovremeno traži potrebne popravke ili dezinfekciju školske zgrade;

15. da prima i otpušta školsku poslužu i da se stara o održavanju čistote u školi;

16. da pomaze školskom lekaru u vršenju lekarske dužnosti i popravci zdravstvenih prilika u školi;

17. da svaka tri meseca, a po potrebi i češće, podnosi sreskom školskom nadzorniku opširan izveštaj o stanju svoje škole;

18. da sprovodi prepisku ostalih nastavnika školskom nadzorniku i drugim vlastima;

19. da pomaže mesnom školskom odboru da pravilno i na vreme sastavi školski budžet i godišnje račune, i da ga upućuje na tačno vršenje dužnosti prema školi;

20. da pod svojim potpisom i odgovornošću vodi i čuva svu školsku službenu prepisku.

On čuva i upotrebljava školski pečat.

Član 142. Za vršenje upraviteljske dužnosti u školama sa 2 i više nastavnika, upravitelj prima porez platu i naročiti dodatak, koji pada na teret budžeta dotične škole.

Njegova je veličina srazmerna broju odjeljenja.

Kad je broj odjeljenja 2—5 iznosi 5%. 6—10 10%, 11—15 15% od upraviteljeve osnovne i položajne godišnje plate.

Ovaj dodatak ne utiče na veličinu penzije.

U školama sa 10 i više odjeljenja upravitelj se oslobo

13. da pregleda i odobrava godišnje proračune za izdržavanje pojedinih škola, i da ih donosi Ministarstvu Prosvete;

14. da vodi računa o svima mesnim školskim fondovima i drugoj imaovinu, i da nadgleda njihovo rukovanje;

15. da raspravlja sporove o podeli školske imaovine u slučaju izdvajanja nove školske opštine;

16. da potpomaže i olakšava nabavku potrebnoga školskoga nameštaja, učila, knjiga i dr.;

17. da se stara da u oblasti uvek ima dovoljno odobrenih ili propisanih školskih knjiga, priloga za pisanje, crtanje itd.; i

18. da predlaže Ministru Prosvete sve što bi trebalo preduzimati u oblasti radi unapređenja nastave i prosvete.

Član 162. Oblasni Školski Odbor ima svoju blagajnu, kojom rukuje po budžetu i zakonskim propisima jedan blagajnik oblasne Finansijske Uprave, kojega odredi Ministar Finansija spoznaju sa Ministrom Prosvete.

Član 163. Oblasni Školski Odbor ima svoj zaseban delovodnik i arhiv, pečat i sve potrebne kancelarijske stvari.

Sva se prepiska vodi pod potpisom predsednika ili podpredsednika, ako je predsednik odustan ili sprečen.

Arhiva se čuva u zgradi Oblasne Prosvetne Vlasti; njom rukuje poslovoda.

Član 164. Članovi oblasnoga školskoga odbora koji žive van mesta, imaju za vreme sednice i putovanja naknadu po zakonu o dnevnicima i poputnini višeg činovnika, a dnevnicu svi, što se ima osigurati oblasnim budžetom.

Član 165. Sva prepiska oblasnih školskih odbora službena je i ne podleži plaćanju ni takse, ni poštarine.

## IX. SAVETODAVNA ŠKOLSKA TELA.

### 1. Nastavničko veće.

Član 166. Svi nastavnici jedne škole sa svojim upraviteljem, čine nastavničko veće te škole. Ono drži sednike dvomesečno, a po potrebi i češće.

Sednice saziva i rukovodi njima upravitelj (upraviteljica) škole.

Poslovoda bira veće iz svoje sredine.

Rešava se većnom glasova.

Posećivanje sednica obavezno je.

Član 167. Nastavničko veće radi ove poslove:

1. dogovara se o jednakom postupanju svih nastavnika u pogledu vaspitanja školske dece i održavanja reda u školi i van nje;

2. dogovara se o pravilnom postupanju pri predavanjima i održavanju veže i jedinstva u nastavi kako u jednom, tako i kroz sve razrede;

3. dogovara se i preduzima izvođenje učeničkih izleta, utakmica, školskih svečanosti, zabava i dr.;

4. predlaže nabavku potrebnih nastavnih predstava, nameštaja i dr.;

5. predlaže učenike za nagradu na kraju školske godine;

6. bira i predlaže siromašne i valjane učenike koje treba pomoći iz školskog fonda ili drugih izvora;

7. raspoređuje po razredima knjige i školski pribor, vodeći pri tom računa o broju siromašnih učenika u razredu.

8. stara se sa školskim odborom o uređenju školskih fondova i druge imaovine, i o njihovu povećavanju;

9. brine se o napretku svoje škole i o čuvanju njena ugleda;

10. priređuje roditeljske sastanke (večeri) u školi radi jačeg održavanja veze između škole i kuće.

Član 168. O svima važnim rešenjima nastavničkoga veća upravitelj izveštava sresko školskog nadzornika.

### 2. Sresko nastavničko veće.

Član 169. Svi nastavnici državnih osnovnih škola u jednom školskom sredu sačinjavaju Sresko Nastavničko Veće.

U velikim gradovima, gde ima po dva ili više nadzornika, svi nastavnici u mestu bez obzira na broj školskih nadzornika, sačinjavaju samo jedno nastavničko veće.

Član 170. Sresko nastavničko veće redovno se sastaje jedanput godišnje, v u vremenu kad škole po zakonu ne rade. No kad se ukaze preka potreba, može se po odobrenju Ministarstva držati i vanredno veće ma u koje doba godine.

## Članstvu!

Objavljamo načrt zakona o narodnih šolah kraljevine SHS, ki je bil predložen narodni skupščini. Ta načrt dobi v pretres zakonodajni odbor.

Zaradi težkega položaja, v katerem se nahajamo, ker imamo tako različno prosvetno zakonodajo v državi še v veljavi in ker trpi danes napredok šolstva in prosvete največ na tem, smatramo, da je končno uveljavljenje zakona o narodnih šolah nujno potrebno.

Dasi ima načrt novega zakona marsikatero dobro določbo in bi bila predvsem velika pridobitev, ako pridemo že enkrat do enotne zakonite ureditve naše prosvetne uprave in prosvete sploh, vendar ne moremo prezreti nekaterih načelnih pogrešk, ki jih vsebuje načrt.

Iz tega vzroka je Pov. UJU — Ljubljana takoj, ko je ugotovilo te načelne pogreške v načrtu, opozorilo glavni odbor UJU na to s sledečo brzjavko:

**Pero Vuksanović, predsednik UJU**

S projektom zakona ne soglašamo, zato hočemo staviti in poslati naše izpreminjevalne predloge in spomenico.

Položaj zahteva, da smo v danih razmerah veliki in ne malenkostni, zato se bo poverjeništvo v svoji spomenici in pri izpreminjevalnih predlogih oziralo samo na glavne in načelne zadeve, vse malenkosti pa, ki jih še zahteva članstvo, pa mora izpustiti.

V svojem predlogu, ki ga je oddala anketa Pov. UJU — Ljubljana glavnemu odboru UJU, so bili navedeni tudi podrobni predlogi. Naglašati moramo vkljub temu, da se je sprejel v zadnji načrt marsikateri predlog učiteljstva, da je zadnji načrt slabši od predzadnjega in to za to, ker je marsikaj iz predzadnjega načrta izpadlo, oziroma se je izpremenilo.

Spomenico in izpreminjevalne predloge, ki jih bomo stavili še v zadnjem trenotku, še objavimo.

**Poverjeništvo UJU — Ljubljana.**

Beograd  
Učiteljski dom.

**Jelenc, poverjenik.**

Član 177. Opštinski sud je dužan potpomagati osnovnu školu i ukazivati joj pomoć u svakoj prilici, a naročito u pogledu vaspitanja i zaštite školske dece van škole.

Član 178. Opštinske i državne vlasti dužne su, na predstavku upravitelja škole, ili učitelja, školskoga odbora, ma kojega građanina, učeničkoga roditelja ili školskoga nadzornika, uzeti na odgovor i kazniti svakoga:

1. koji nagovara roditelje da ne šalju decu u državnu školu ili sam svoju decu zlonamerne ne šalje u školu;

2. koji učenike uči porocima i odvraća ih od škole;

3. koji ne vodi računa o vaspitanju svoje dece;

4. koji kao poslodavac uzima na rad školsku decu i ne šalje ih na vreme u školu;

5. koji pred učenicima, ili učeničkim roditeljima omolovažava školu i nastavnički ugled;

6. koji bez odobrenja ulazi u školu za vreme rada i narušava školski rad i red.

## XI. PRIVATNE ŠKOLE I UČENICI.

Član 179. Privatne škole mogu se otvarati samo po odredbama ovoga Zakona.

Član 180. Privatna se škola može odobriti pod ovim pogodbama:

1. da je zadatak škole u svemu jednak sa zadatom državnih osnovnih škola, koji je ovim Zakonom propisan;

2. da je materijalno izdržavanje škole potpuno obezbeđeno, a da Ministar Prosvete pregleda i odobrava budžet priroda i raslovi;

3. da je školska zgrada podesna za školu kako po prostoriju tako i po higijenskim zahtevima, i da je ozakonjena svojina vlasnika škole;

4. da ima potreban školski nameštaj i učila i da je sve to u dobrom stanju;

5. da ima školsku knjižnicu odabranih pedagoških i naučnih spisa i časopisa;

6. da se nastavni plan i program podudara s planom i programom državnih škola te vrste, i da su eventualna odstupanja jasno istaknuta;

7. da ima dovoljan broj učenika i učenica samo one rase i jezika, za koju se traži odobrenje;

8. da se nastava izvodi ili na državnom jeziku ili na jeziku one rase kojoj deca pripadaju;

9. da nastavnici budu rođeni ili prirođeni državljanin Kraljevine Srbija, Hrvata i Slovenaca;

10. da im školovanje i ostale kvalifikacije odgovaraju kvalifikacijama državnih nastavnika tih škola, i da su svršili školu u zemljiji;

11. da se vlasnik privatne škole obaveže da svima nastavnicima daje onoliku platu i sve dodatke, koje i koliko primaju državni nastavnici jednakih kvalifikacija i godina službe;

12. da svojim nastavnicima i njihovim porodicama vlasnik obezbedi onoliku penziju u slučaju starosti, onesposobljenja ili smrti, koliko Država daje svojima;

13. da Ministar Prosvete utvrđuje nastavnike koje predloži školski odbor te škole;

14. da nastavnici potpuno vladaju službenim jezikom;

15. da se u ovim školama mora učiti državni jezik i na njemu predavati geografija i istorija Kraljevine Srbija, Hrvata i Slovenaca;

16. da se nad ovim školama vrši državni nadzor, preko istih državnih organa, preko kojih se i kako se vrši nad državnim školama, bez ikakvih smetnji od strane vlasnika, uprave, i nastavnika ili ma koga drugog činioča;

Sve odluke o otvaranju, zatvaranju i uređenju privatnih škola, donosi Ministar Prosvete.

Član 181. U privatnim školama rad se završava godišnjim ispitom.

Ispitu predsedava naročiti izaslanik Oblasne Prosvetne Vlasti ili školski nadzornik dotičnog školskog sreza.

Za ove ispite škola plaća predsedniku dnevnicu i poputniju po zakonu o službenom putovanju viših činovnika.

Svedočanstva ovih škola punovažna su: ako je na njima zapisan datum ispita i broj odobrenja škole, i ako ih je potpisao izaslanik Oblasne Prosvetne Vlasti ili nadzornik, i-ako su propisno taksirana.

## XII. PRELAZNA NAREĐENJA.

Član 182. Obveznost osmogodišnje nastave počinje se zavoditi odmah i izvodiće se postupno prema članu 15. ovoga Zakona.

Član 183. Za spremi svih vrsta nastavnika i drugoga stručnog osoblja, potrebnoga za izvršenje ovoga Zakona, Ministar Prosvete ovlašćuje se da može, prema potrebi, otvarati specijalne stručne škole ili tečajeve u zemljiji, i slati o državnom trošku pitome u pogodne škole u Inostranstvu radi stručnoga obrazovanja.

Tecajevi ne mogu zamenniti redovnu pedagošku spremu, izuzevši tecajeve za nedovoljno kvalifikovane nastavnike koje ovaj Zakon zateče u službi.

Član 184. Ministar Prosvete ovlašćuje se da propise potrebne nastavne planove i programe po saslušanju Glavnog Prosvetnog Saveta, čiji se delokrug u pitanjima osnovne nastave proširuje na celu državnu teritoriju do donošenja novoga Zakona u Glavnom Prosvetnom Savetu.

Učitelji, koji su po ranijem zakonu stekli nepokretnost, ostaće i dalje nepokretni, ako su za poslednjih 5 godina bili ocenjeni pretežno odličnom ocenom, a svih ostalih rasporediće se stečajem po odredbama ovoga Zakona.

Član 185. Sadanj privremenih učitelji i učiteljice osnovnih škola, koji nemaju potpune kvalifikacije za stalne učitelje po ovom Zakonu, postaviće se za stalne, ako polože propisne ispite u roku koji će odrediti Ministar Prosvete; u protivnom slučaju biće razrešeni od učiteljske dužnosti.

Član 186. Sadanj zabavilje, pomoćnice zavajila i učiteljice ženskoga ručnoga rada u osnovnim školama, koje nemaju potpune kvalifikacije, a zateknu se u državnoj službi, kad ovaj Zakon stupi u život, zadržće se i dalje u službi, ako polože propisane stručne ispite; inače, samo po potrebi.

Član 187. U onim mestima, gde škola nema stanova za učitelje prema propisu ovoga Zakona, dužna je politička opština da ih podigne u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Za to vreme opština će sama užeti podakup potreban broj propisnih stanova za učitelje.

Ako se u slučaju spora utvrdi da se u mestu ne može naći udoban stan bliže od dva kilometra od škole, Oblasna Prosvetna Vlast može školu ili dotično odjeljenje zatvoriti, dok se nastavniku ne obezperi stan.

Ovo u svemu važi i za ostale zgrade za školsku potrebu.

Sve sporove ove vrste raspravlja Oblasni Školski Odbor, a u poslednjem stepenu Ministar Prosvete.

Član 188. Sve sadanje privatne škole, u koliko ne odgovaraju propisima ovoga Zakona, zatvorice se, a mesto njih otvorice se državne škole, ako ih nema u mestu.

Član 189. Ovlašćuje se Ministar Prosvete, da odredi položaj i svima onim učiteljima, koji nisu naročito pomenuți u ovom Zakonu, a zateknu se u državnoj službi, kad on stupi na snagu. Ministar će ih prema njihovim kvalifikacijama i državnim potrebama moći zadržati u službi, ili penzionisati, ili razrešiti učiteljsku dužnost.

Član 190. Sadanj oblasni i sreski nadzornici, koji su uspešno radili kao nastavnici najmanje pet